

אני מכאן – ציוריו של מצ'ה פרנקוויץ

אני מכאן. הרכבת. המזוודה. מכוונת תפירה סינגר. אין תקווה. בית כנסת ויארז' מניק. שכנים. מותו של החסיד

משה מיקנובסקי

אלה רק חלק משמות הציורים של הצייר הפולני מצ'ה פרנקוויץ' המוצגים בחודש בטורונטו. גלריית אל גרין ופסטיבל אשכנז הם נותני החסות של התערוכה השנייה של פרנקוויץ' בטורונטו בשנתיים האחרונות. בפעם הקודמת הוא השתתף בפסטיבל אשכנז האחרון ב-1998, בו הוא גם ביקר והופיע כאמן אורח בארוע. המיוחד בסיפור של פרנקוויץ' הינו שילד של אחרי מלחמת העולם השנייה, יליד 1968 למשפחה קטולית בעיירה סטרוחוביצה, שהיתה ידועה לקהילה היהודית שבה לפני המלחמה בשם ויארז' מניק, עיקר נושא עבודותיו הינו אותם חיים יהודיים שלפני, המצוקה במהלך וההרס המוחלט בסופו של דבר, הרס פיזי אך גם מחיקה מהזכרון הקולקטיבי של רוב תושבי המקום. ב"אני מכאן", הנושא את שמה של התערוכה, בית בשטייטל (באידיש - עיירה במזרח אירופה), והדייר שבו, נישאים מעל שאר הבתים על ידי דמות מזוקנת ענקית, שזהותה כיהודי או גוי אינה ברורה. דמות אחרת רצה הרחק מהמקום, כאשר אישה אחרת מנפנת ממרפסת. בציור "המזוודה", כל בתי השטייטל ארוזים בצורה מושלמת בתוך מזוודה, מוכנים למסע.

מצ'ה פרנקוויץ' (אמצע) עם ניצולי שואה מויארז' מניק הווארד צ'נדלר (שמאל) ומרטין ברנק (ימין) בפסטיבל אשכנז ב 2008, עם ציוריו ברקע (התמונה צולמה ע"י דיויד קאופמן)

אני מכאן, טמפרה ושמן-פסטל על נייר, 100 x 67 ס"מ

כתובת גלריית אל גרין:
Al Green Gallery
64 Merton Street, Toronto, ON
M4S 1A1
טלפון . 416-440-3084 באינטרנט: www.thealgreengallery.com
שעות פתיחה: רביעי, ששי, שבת 12:00-17:00. חמישי 12:00-19:00. ראשון, שני, שלישי - סגור.
פסטיבל אשכנז: 416-979-9901. www.ashkenazfestival.com
פסטיבל אשכנז השמיני יערך בין 31 באוגוסט ל-6 בספטמבר 2010 ב Harbourfront Centre.

את בית הקברות היהודי. לאחר שהראה להם את בית הקברות ואת עבודות השיפוץ והשיקום שביצע במקום, פרנקוויץ' הזמין את סטיין ואחיו לביתו, שם ראו בפעם הראשונה את ציוריו. איכות העבודות ובעיקר נושא העבודות השפיעו מייד על סטיין. ושאר הסיפור הוא היסטוריה, עד לתערוכה המרשימה הנוכחית. סטיין המשיך לספר לי: "האמנות של פרנקוויץ' נעה בין אידייליה ונוסטלגיה לבין המופשט עם דימויים עזים. הוא לפעמים קם בבוקר עם חזיון מחלום שאותו הוא מצייר על הקנזוס. במקרים אחרים, הוא פוגש ומראיין ניצולים שבמקור היו מויארז' מניק ואז הם מופיעים בציורים. עבודותיו הם רישום היסטורי, כמו תיעוד דוקומנטרי".

ביצירה ששמה "הרכבת", רכבת משא נעה הרחק מהעיירה, משאירה מאחוריה סמלים יהודיים, וידיים רבות מונפות לשמים מכל כיוון. למרות שלכאורה נראה שנושא הציורים הינו בעיקר בסוף האיום של החיים היהודים בויארז' מניק, אריק סטיין, המנהל האומנותי של פסטיבל אשכנז, סיפר לי שפרנקוויץ' מתעסק גם באורח החיים עצמם וכיצד הם נראו לפני המלחמה. סטיין הכיר את פרנקוויץ' ב 1999 בטיול שורשים שנסע לפולין עם אחיו. לפני הטיול הוא התייעץ עם הויארז' מניק סוסייטי, ארגון שהוקם בתחילת המאה העשרים על ידי מהגרים מויארז' מניק שיעודו היה לעזור למהגרים חדשים מאותו אזור להתאקלם בקלות ומהירות בקנדה. חברי הארגון המליצו לו לחפש את מצ'ה פרנקוויץ', המנהל

הרכבת, טמפרה ושמן-פסטל על נייר, 100 x 70 ס"מ

המזוודה, טמפרה ושמן-פסטל על נייר, 100 x 70 ס"מ